

Brunflo

FAKTA

Brytningsort: Brunflo, Jämtland.

Allmänt: Jämtlandskalkstenen kallas även Gusta kalksten. Hårdheten i kombination med olikheter i struktur, ådring och färgnyanser gör den levande.

Användningsområden: Främst som byggnadssten i golv, trappor, fönsterbänkar och väggbeklädnader, inne såväl som ute.

Vanliga bearbetningar: Normalslipad, finslipad, hyvlad, antikbehandlad, flammad, huggen och polerad.

En tålig jämtte

Söder om Östersund, vid det gamla skjutfältet Grytan i Brunflotrakten, bryts den populära Jämtlandskalkstenen.

TEXT **PETER WILLEBRAND**
FOTO **RICKARD DIGHAMMAR**

DEN JÄMTLÄNSKA KALKSTENEN är känd för sin hårdhet. Ett exempel på denna egenskap är Centralstationen i Stockholm, vars hårt belastade golv visar en tydlig skillnad i nötningsbeständighet till kalkstenens fördel där den ligger i direkt anslutning till en marmor.

– Hårdheten gör att den fungerar lika bra i utemiljöer. Vi har av naturliga skäl levererat mycket Grå Jämtland till projekt i Östersund genom åren. Ett lokalt exempel är Östra begravningsplatsen som nu byggs ut. Där har vi levererat sten till murar bland annat, säger Kent Dighammar, vd för Dala Sten som sedan snart 20 år driver brottet i Brunflo.

Andra aktuella byggprojekt där Grå Jämtland förekommer är upprustningen av Medborgarhuset i Stockholm och utbyggnaden av Höglandssjukhuset i Eksjö.

Produktionsvolymen för Grå Jämtland är 1 200 kubikmeter per år. Dala Sten bryter även stora volymer Svart och Röd Jämtland från täkter i samma trakt. Företaget har nyligen investerat i en större fabriksanläggning med ökad produktionskapacitet.

– Den gör att vi kan växla upp ett par snäpp och delta i de verkligt stora projekten, säger Kent Dighammar.

Strategin är att kunna bearbeta och förädla stenen på plats i Brunflo. Redan 2007 byggdes en anläggning för att skapa mer effektiv logistisk och miljövänligare produktion.

– I dag kan vi i praktiken ta hand om all produktion på plats, och vi tar vara på all sten. Det finns en anläggning bara ett par hundra meter från oss som tar hand om all reststen.

KALKSTENEN I OMRÅDET bildades för runt 465 miljoner år sedan.

– Jämnheten i kvalitet, och stabiliteten i färgskala och ton, är vad som framför allt utmärker Grå Jämtland jämfört med andra kalkstenar. Dessutom går det att få ut stora volymer.

Historiskt har den industriella brytningen av jämtländsk kalksten pågått sedan i början av 1900-talet.

– Det var en betydande industri som blomstrade i samma veva som övrig svensk industri fick sitt uppsving under efterkrigstiden, och som minskade igen när nya och billigare byggmaterial introducerades i samband med de stora politiska byggprojekten på 60-talet. Nu har vi upplevt en stigande efterfrågan de senaste tjugo åren. Vi märker inte minst av en större internationell efterfrågan och levererar till flera länder, främst i Europa, säger Kent Dighammar.

Han är själv en typisk representant för familjetraditionen i svensk stenindustri. Namnet Dala Sten kan spåras till Dala socken i Västergötland där byggmästare Oskar Andersson på 40-talet startade kalkbrottet i Dala utanför Stenstorp. Sonen Eie började tidigt att arbeta i brottet, och i slutet av 80-talet tog sönerna Kent och Stefan över familjeföretaget.

– Vi har säkrat den framtida brytningen av Jämtlandskalksten för lång tid. Vi äger i dag hundra hektar mark i intilliggande Grytans artilleriskjutfält som tidigare tillhörde försvaret, säger Kent Dighammar. ■